

Koalicija udruga za zaštitu okoliša

Gđa Jadranka Kosor
Predsjednica Vlade RH
Trg svetog Marka 2
HR-10000 Zagreb

20.12.2010.

OTVORENO PISMO PREDSDJEDNICI VLADE RH: Krajnji je rok da se ministrica Marina Matulović - Dropulić smijeni!

Poštovana gospođo Kosor,

obraćamo Vam se potaknuti sve težom situacijom u području zaštite okoliša u Hrvatskoj. Unatoč tome što se posljednjih nekoliko godina uporno gradi umjetna slika uspješnosti rada resornog Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, mi, udruge za zaštitu okoliša, smatramo da je nadležno Ministarstvo izgubilo svaki kredibilitet u javnosti.

Potaknuti najavama o skorašnjoj rekonstrukciji Vlade, smatramo da je krajnji rok za smjenu ministricе Marine Matulović Dropulić, kao i preustroj Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva.

Smatramo da je istovremeno postojanje zaštite okoliša i graditeljstva unutar istog ministarstva protivno praksi većine zemalja članica EU i to stoga što su te dvije djelatnosti po definiciji u interesnom sukobu. To se u nekoliko navrata već jasno pokazalo i u praksi rada spomenutog Ministarstva i ministricе Marine Matulović Dropulić. Stoga **predlažemo da u predstojećoj rekonstrukciji Vlade RH izdvojite graditeljstvo iz MZOPU i pod isto ministarstvo uvrstite Upravu za zaštitu prirode** kojoj nije mjesto u Ministarstvu kulture. Takve preinake osiguravaju minimum neophodan za uspostavu uspješnog sustava zaštite okoliša i održivu politiku upravljanja prirodnim resursima u Hrvatskoj, dok je optimum pripajanje u zajedničko ministarstvo i ostalih sektora prirodnih resursa - šuma, voda i mora.

SEDAM RAZLOGA ZA SMJENU MINISTRICE MATULOVIĆ DROPULIĆ

1. Ministrica je u jasnom sukobu interesa te djeluje kao predstavnica graditeljskog lobija u Ministarstvu zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva

Marina Matulović Dropulić je u direktnom sukobu interesa jer posjeduje 1497 dionica Instituta građevinarstva Hrvatske (IGH). IGH između ostalog ima licencu za izradu studija utjecaja na okoliš koje odobrava njeno Ministarstvo, kao i rješenja o prihvatljivosti zahvata u okolišu. Tako, primjerice, kada je studiju utjecaja na okoliš za golf igralište Brkač podno Motovuna radila tvrtka Interplan, Ministarstvo ju je odbacilo no nakon što je iz drugog pokušaja IGH napravio studiju, Ministarstvo donosi pozitivno rješenje o prihvatljivosti zahvata. Zbog tog rješenja je udruga Zelena Istra podnijela tužbu Upravnom sudu jer se u postupku procjene utjecaja na okoliš nije postupilo prema propisima, jer činjenično stanje nije pravilno utvrđeno i što je iz utvrđenih činjenica izveden nepravilan zaključak.

IGH je isto tako projektirao ulazno - izlaznu rampu za automobile unutar pješačke

zone u Varšavskoj ulici, a Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva odbilo sve žalbe stanara i udruga građana.

Nadalje, spomenimo lošu i skupu sanaciju tvornice Salonit u Vranjicu i odlagališta Mravinačka kava koju je isto tako radio IGH. MZOPUG je 2006. dodijelio posao plana sanacije tvrtki IGH, a cijeli projekt je financirao Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost. Tako IGH procijenio planirani trošak sanacije na 5,5 milijuna kuna, a finalni trošak se popeo na 69,6 milijuna kuna, zbog čega istražitelji USKOK-a prema pisanju medija ispitiuju direktora Fonda, Vinka Mladinea, dugogodišnjeg suradnika ministrice Matulović Dropulić. Za malverzacije u Fondu koje su vezane za poslove zaštite okoliša snosi odgovornost ministrica zaštite okoliša, kako je i propisano člankom 30. Zakona o Fondu za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost.

2. Zastrășivanje istaknutih udruga za zaštitu okoliša

Ministricu Matulović-Dropulić smatramo odgovornom zbog čina bez presedana - prekršajne prijave Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva protiv udruge Zelene akcije zbog prosvjedne akcije s hrpicom limenki boja i lakova kojom je željela ukazati na neriješeni problem odlaganja te vrste otpada čime se krši Zakon o otpadu. Ta je prijava u svrhu zastrašivanja novčanim kaznama od čak 800.000 kuna imala jedinu namjeru da se onemogući daljnji rad i ugasi najveća udruga za zaštitu okoliša u Hrvatskoj. Takvom vrstom prijetnje MZOPUG je poslao vrlo jasnu poruku istaknutim akterima civilnog društva što će im se dogoditi ukoliko će ukazivati na propuste u radu Ministarstva. Tužbom za izmišljeni prekršaj, kako je potvrđeno i **pravomoćnom presudom** nadležnog suda, Ministrica je zloupotrijebila moć da bi pokušala onemogućiti daljnje djelovanje jedne udruge civilnog društva, pokazujući odlučnost koju rijetko koristi kada su pravi zagađivači u pitanju.

Ministrica je unazadila komunikaciju i odnos sa udrugama za zaštitu okoliša što pokazuje i činjenica da je ukinula prethodnu praksu godišnjeg sastanka Ministarstva sa udrugama za zaštitu okoliša iz cijele Hrvatske.

3. Pogodovanje zagađivačima i ignoriranje ustavnog prava na zdrav okoliš

Ministrica Matulović Dropulić je izgubila svaki kredibilitet u javnosti kao ministrica zaštite okoliša jer je u brojnim slučajevima štala na stranu velikih zagađivača, a ne na stranu lokalne zajednice i zaštite okoliša. Često se zanemarivala provedba okolišnih propisa kako bi se izašlo u susret gospodarskim interesima pri čemu se zaboravlja da je očuvanje prirode i zdravog okoliša okoliš jedna od najviših vrednota ustavnog poretka Republike Hrvatske.

To se jasno vidjelo u slučaju INA-e i Sisačke rafinerije koja je potpuno nekažnjeno posljednjih godina prekoračivala dozvoljene emisije i time direktno utjecala na zdravlje građane Siska. Slučaj Salonita je pokazao ne samo kako su radnici Salonita izgubili zdravlje, već i kako je narušeno zdravlje građana Vranjica nakon dubiozne sanacije opasnog otpada.

Građani Pićna i okolice su iskusili što se događa kada se u postupku utjecaja na okoliš ne uzmu u obzir sve okolnosti lokacije na kojoj bi se zahvat trebao izvesti. Nakon što je Ministarstvo zaštite okoliša izdala dozvole za gradnju tvornice Rockwool građani su mogli samo gledati kako im se uništava okoliš i smanjuje kvaliteta života iako ih je ministrica uvjeralo da to nije točno. Povrh svega Rockwool se čak nije pridržavao ni tih unaprijed zagwarantiranih ekoloških dozvola.

Išlo se tako i na ruku poduzećima poput Plive i Kvasca pa se godinama zataškavalo izvješća koja govore o sadržaju otpadnih voda što se iz tih tvornica ilegalno ispuštaju u potok Gorjak. Ne samo da opasne kemikalije utječu na zdravlje građana Brdovca, već zbog pojave superbakterija u vodi mogu imati utjecaj na zdravlje mnogo većeg broja ljudi.

4. Narušavanje međunarodnog ugleda Republike Hrvatske na području zaštite okoliša

Budući da hrvatske udruge za zaštitu okoliša kao promatrači redovno sudjeluju na međunarodnim ministarskim konferencijama o zaštiti okoliša, nevjerojatna je činjenica da ministrica Matulović Dropulić nije viđena niti na jednoj okolišnoj ministarskoj konferenciji u čak 7 godina mandata. Ministrica nije sudjelovala niti na konferencijama na najvišoj razini poput UN konferenciji o zaštiti klime u Kopenhagenu 2009. na kojoj je u hrvatskoj delegaciji bio i Predsjednik RH, Stjepan Mesić no ne i ministrica Matulović Dropulić.

Politika Ministarstva vezana uz klimatske promjene je dovela do daljnjeg narušavanja međunarodnog ugleda Republike Hrvatske na području zaštite okoliša pa je tako Hrvatska u Kopenhagenu 2009. proglašena od strane globalnog civilnog društva kao jedna od najgorih zemalja svijeta na polju borbe protiv klimatskih promjena. Hrvatska delegacija na klimatskim konferencijama UN-a, umjesto da se zalaže da se postigne sporazum u skladu s preporukama znanstvenika, isključivo nastoji da se za Hrvatsku izbere "olakšice" u reduciranju emisija kako bi domaći zagađivači mogli i dalje emitirati što više stakleničkih plinova.

5. Ministrica snosi odgovornost za devastaciju prostora u RH

Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva odobrava prostorne planove, a direktno je odgovorno i za donošenje, provođenje i kontrolu Zakona o gradnji. Ministrica nije spriječila apartmanizaciju obale niti devastaciju zelenih površina u gradovima omogućivši promjene u prostorno-planskim dokumentima, te selektivnim primjenama Zakona. U slučaju "Varšavska" Ministarstvo je odbilo sve žalbe stanara i predstavnika osnovne škole u Varšavskoj. Zakoni o gradnji su primjerice dozvolili da se zid centra HOTO grupe nasloni na balkon stanara u Ilici 11 i tako ga pretvori u sobu. Ministrica je na početku mandata krenula u pompozno rušenje ilegalnih građevina da bi se ubrzo legalizirala većina tih objekata te tolerirala i gradnja u zaštićenom obalnom području.

Ministrica je podržala Zakon o igralištima za golf koji nema niti jedna druga država na svijetu. Zakon omogućuje izgradnju i prodaju apartmana i vila pod krinkom golfa te je trenutno u Hrvatskoj planirano čak 90 golf igrališta ukupne površine od oko 10.000 ha što je površina od oko 13.000 nogometnih igrališta. Zakon omogućuje ne samo apartmanizaciju i devastaciju poljoprivrednog i šumskog zemljišta, već i izvlaštenje privatnih vlasnika za potrebe privatnih građevinskih investitora.

6. Degradiranje instrumenata zaštite okoliša poput procjene utjecaja na okoliš

Ministrica Matulović Dropulić je odgovorna što je postupak procjene utjecaja zahvata na okoliš razvojnih projekta sveden na zadovoljavanje zakonske forme u kojoj ciljevi zaštite okoliša nemaju nikakvu šansu pred investicijskim apetitima. Cilj procjene utjecaja zahvata na okoliš trebao bi biti pružanje informacija o okolišnim posljedicama planiranih zahvata u okolišu, tj. sprječavanje, ublažavanje ili kompenziranje negativnih posljedica. Građani su, međutim, postali svjesni da zaštita zdravlja i okoliša nemaju u tim postupcima nikakve šanse pred interesima moćnih gospodarskih aktera koji prema sadašnjem sustavu financiraju izradu studija utjecaja na okoliš za svoje projekte. Kontinuirano se događa politička mobilizacija građana izvan postupka procjene utjecaja na okoliš za pojedine projekte jer nisu dobili kvalitetnu i pravovremenu informaciju o tome kako mogu sudjelovati u postupku. Pod vodstvom ministrice Matulović Dropulić rješenje o prihvatljivosti zahvata, bez istinske procjene utjecaja i učinkovitih mjera zaštite okoliša te bez uvažavanja primjedbi lokalnog stanovništva, ishodili su mnogi po okoliš štetni projekti. To potvrđuju i slučajevi u

kojima se u savjetodavnim stručnim povjerenstvima razrješuju nepodobni i imenuju podobni stručnjaci kao što je primjerice smijenjen predsjednik povjerenstva za ocjenu studije utjecaja na okoliš koji je odbijao apartmanizaciju pod krinkom golfa u projektu "Brkač" kod Motovuna. Ministarstvo je primjerice odobrilo HEP-u projekt HE Lešće unatoč prosvjedima udruga na temelju studije utjecaja na okoliš iz 1986. godine tj. studije koja je starija od Republike Hrvatske.

7. Katastrofalno stanje u sustavu gospodarenja otpadom

Ministrica je direktno odgovorna za katastrofalno stanje u sustavu gospodarenja otpadom u kojem je jedina svijetla točka sustav skupljanja ambalažnog otpada. U Hrvatskoj se godišnje ukupno reciklira višestruko manje komunalnog otpada od prosjeka članica EU, a jedinice lokalne samouprave često krše zakon ne prikupljajući određenu vrstu otpada i ne naplaćujući otpad po količini. Centri za gospodarenje otpadom se nažalost planiraju bazirati na pogrešnim tehnologijama i lokacijama koje su štetne za okoliš.

U gospodarenju s opasnim otpadom stvari stoje još i gore. Naime, prema najnovijim procjenama čak 78 % opasnog otpada godišnje završi u okolišu ili na neadekvatnim odlagalištima. Ministrica je nedavno izjavila kako ni ne zna koliko zapravo opasnog otpada u Hrvatskoj godišnje nastane te kako će "morati početi kažnjavati poduzeća koja krše zakon i ne dostavljaju svoja izvješća o količini opasnog otpada".

Loše je stanje i u zbrinjavanu radioaktivnog otpada pa pošto se godinama ništa nije radilo na tom polju Vlada se nedavno dovela u situaciju da bez stručne i javne rasprave vrši pritisak na Institut Ruđer Bošković da postane dugotrajno odlagalište za otpad niske i srednje razine radioaktivnosti iz cijele Hrvatske.

Zbog svega navedenog tražimo hitnu smjenu ministricice Matulović - Dropulić.

S poštovanjem,
Koalicija udruga za zaštitu okoliša

1. Zelena akcija, Zagreb
2. Zelena Istra, Pula
3. Eko Kvarner, Njivice
4. Zeleni Osijek, Osijek
5. Udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj SUNCE, Split
6. Ekološko društvo Pan, Karlovac
7. Udruga Grad, Dubrovnik
8. Sisačka eko akcija, Sisak
9. Zaštitarsko ekološka organizacija Nobilis, Čakovec
10. Ekološka udruga "Franjo Košćec", Varaždin
11. Brodsko ekološko društvo, Slavonski Brod
12. Udruga "Plavi val", Šibenik
13. Udruga za zaštitu okoliša Barbarinac, Split
14. Dupinov san, Zagreb
15. Zeleni san, Vinkovci
16. Eko - Zadar, Zadar
17. Ekološko društvo Lijepa naša - Zabok, Zabok
18. Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode, Osijek
19. Međ. društvo za sprječavanje okrutnosti nad životinjama i biljkama-PCAP, Karlovac
20. Slobodni ekološki pokret Plavi planet, Split

21. Ekološko društvo Koprivnica, Koprivnica
22. Eko- Eko, Komin

23. Udruga Sovinjak, Buzet
24. Ekološko društvo Pineta, Labin
25. Eko udruga Kosinje, Donji Kosinje
26. Društvo za zaštitu povijesne i prirodne - kulturne baštine - Mažuran, Viškovo
27. Udruga za ekologiju i kulturu EIA, Bale
28. Eko Ombla, Dubrovnik
29. Udruga UNA, Gračac - Srb
30. Udruga Lijepa naša Dubrovačko - Neretvanske županije, Dubrovnik
31. Eko Oroslavje, Oroslavje
32. Ekološko turistička udruga Šolte, Maslinica - Šolta
33. Pulentoda - ekološko društvo za inicijativu mladih, Stari Grad - Hvar
34. Domovina - društvo za zaštitu prirodne i kulturne baštine, Konavle

35. Udruga Ekooptimist, Dubrovnik

36. Baobab- Udruga za istraživanje i popularizaciju znanosti, Koprivnica
37. Zeleno sunce, Dubrovnik
38. Udruga za zaštitu prirodnog krajobraza Istre Naša zemlja, Potpićan
39. Zelena mreža alternativnih grupa, Zagreb
40. Prirodoslovno društvo Drava, Virovitica
41. Udruga obnovitelja, Karin Gornji
42. Odbor za referendum, Pula
43. Udruga za život u skladu s prirodom Sopot, Potpićan
44. Udruga oboljelih od azbestoze, Vranjic
45. Naše more, Sutivan - Brač
46. Eko sunčani otok Hvar, Hvar
47. Rast Zagore, Lećevica
48. Udruga Zmajevac, Unešić
49. Udruga Motovun - Eko grad, Motovun
50. Zelena akcija Stari Mikanovci, Stari Mikanovci
51. Udruga za zaštitu okoliša i razvitak grada Vrbovsko, Vrbovsko
52. Udruga Pažana "Cvit soli", Pag